فیضانِ امام بخاری (رحمۃ اللہ علیہ)

سنڌي

امام بخاری رحمۃ اللہ علیہ
کا مزار مبارک

پيشڪش:
مجلس المدينة العلميه (دعوتِ اسلامي)

ترجمو:
ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ (دعوتِ اسلامي)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

فيضانِ امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه

دعائے عطّار: يا ربّ كريم! څوك چې دا رساله "فيضانِ امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه" اولولي يا ئې واوري، هغه ته د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه د عشقِ رسول نه حصّه عطا كړې او بے حسابه ئې اوبخښې. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د درود شريف فضيلت

د الله پاك خوږ حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائيلي دي: څوك چې په ما باندي يو ځل درود شريف اوليږي، الله پاك به په هغه باندي لس ځله رحمتونه نازل كړي.
(مسلم شريف، ص172 حديث912)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

بيرته بِينا شو (حكايت)

د يو وړوكي ماشوم والد وفات شوے وو، د الله پاك كار وو چې په ماشوم والي كښې هغه [ماشوم] په ستركو نابِينا شو. د هغه نيك سيرته والِده صاحِبه ډيره خفه شوه، هغې د خپل بچي علاج هم اوكړو خو د هغه د ستركو نظر بيرته رانغلو، بے وسه مور ئې ډيره پريشانه شوه، هغې به د دې غمه ژړل او د الله پاك نه به ئې د خپل بچي د بِينائي بيرته راتلو دُعاګاني كولې، د الله پاك رحمت په جوش كښې راغلو او په هغې نيكه بي بي باندې ئې رحم اوفرمائيلو. داسې اوشو چې يوه شپه د هغې قِسمت بيدار شو، په خوب كښې ورته د الله پاك خليل حضرت اِبراهيم عَلَيْهِ السَّلَام تشريف راوړو او ورته ئې

ارشاد اوفرمائيلو: الله پاك ستا د دُعاګانو په وجه ستا د بچي سترګې بينا کړي دي. سحر چې راپاڅيدله نو خپل خوږ ماشوم ئې اوليدلو نو **اَلْحَمْدُلِلّٰه**! د هغه سترګې بينا شوي وے.

(تفهيمُ البُخاری، ج1، ص4 مُلَخَّصاً)

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! آيا تاسو ته معلومه ده چې هغه خوش نصيبه ماشوم څوك وو؟ آو جي! هغه ماشوم وروسته لوئي مُحَدِّث جوړ شو، او هغوئي د امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په نوم يادېږي. **د اللّٰهُ رَبُّ الْعِزَّت دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي. اٰمِيۡن بِجَاهِ النَّبِيِّ الۡاَمِيۡن صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم**

د امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه تعارُف

امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په 13 شوال 194 هجرئ کښې د جُمعې مبارکې په ورځ (د أُزبکستان په يو ښار) بُخارا کښې پيدا شو. د هغوئي نوم مُحَمَّد او کُنيت ابو عبدُ الله دے. (فتح البارى، ج1، ص452) د هغوئي په القاباتو کښې دا هم دي: اَمِيرُ المُؤمِنين فِي الحديث، حافِظُ الحديث، ناصِرُ الاحاديثِ النَّبَوِيَّه، حِبرُ الاسلام، سَيِّدُ الفُقَهاءِ وَالمُحَدِّثِين، اِمامُ المُسلِمِين او شيخُ المُؤمِنِين وغيره. (سير اعلام النبلاء، ج10، ص299، طبقاتُ الشافعيه الكُبرٰى، ج2، ص212، مقدمه نُزهةُ القارى، ج1، ص106، الاعلام للزركلى، ج6، ص34)

د امام بُخارى رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه والد صاحب

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! د امام بُخارى رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه والد صاحب حضرت اسماعيل بِن ابراهيم رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د اِمام مالك رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه شاګرد او ولئِ کامل حضرت عبدُالله بِن مبارك رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه صحبت يافته وو. د هغوئي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د تقوىٰ او پرهيزګارئ عالَم دا وو چې خپل مال و دولت به ئې د شُبهاتو (داسې څيزونه چې د هغې په حلال او

حرام كيدو كېښې شك وي د هغې) نه بچ ساتلو. د وفات په وخت كښې ئې ارشاد اوفرمائيلو: زما سره چې څومره مال دے زما د علم مطابق په هغې كښې يو هم شك والا درهم نشته. (ارشادالساری،ج1،ص55) د الله پاك دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په بركت دِ زمونږه بے حسابه بخښنه اوشي.اٰمِيۡن بِجَاهِ النَّبِيِّ الۡاَمِيۡن صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

نہ مجھ کو آزما دُنیا کا مال و زر عطا کر کے عطا کر اپنا غم او چشمِ گریاں یا رسولَ الله

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

صَلُّوۡا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

د نيكو والدينو بركتونه

خورړو او محترمو اسلامي ورونړو! د امام بُخاري رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه د والد تقوىٰ او پرهيزګارئ څه شان وو، واقعي شك والا مال نه بچ كيدل لوئ كمال دے، خو افسوس! نن د شك والا مال نه بچ كيدل خو لا لرې خبره ده، خلق د حرامو نه نه بچ كيږي، ياد لرئ! د حرام مال غټ سپيروالے دے، حرام مال د نسلونو كردار بربادولے شي، د خپل اولاد د شريعت و سُنَّت مطابق پالنه كولو سره سره حلال ګټلو او حلال خوړلو ضرور خيال ساتئ، ګنې ياد ساتئ! د حرام مال خوړلو سپيروالي په وجه به د قيامت په ورځ سخته سزا دركولے شي، يو دردناك روايت واورئ او دحلال ګټلو، حلال خوړلو فِكر اوكړئ، خدائ دِ نكړي كه چرته مو حرام مال حاصل كړے وي نو د هغې نه رښتيني توبه اوكړئ او د هغې په باره كښې د مفتئِ اسلام نه رهنمائي واخلئ او ځان خلاص كړئ ګنې سخته پريشانه كيدے شئ.

د بدنصيبه خاوند او پلار (حكايت)

په روايت كښې دي: د سړي سره تَعَلُّق لرونكو كښې به وړومبې د هغه بي بي او د هغه اولاد وي، دا ټول (يعني بي بي، بچي به په ورځ د قيامت) د الله پاك مخے ته ولاړ وي، عرض به اوكړي: اے زمونږه ربه! مونږ ته د دې كس نه زمونږه حق راكړې، ځكه چې ده كله هم مونږ ته د ديني كارونو تعليم نه دې راكړے او ده به په مونږه "حرام" خوړلو او مونږ ته د هغې علم نه وو، بيا به هغه كس د "حرامو په ګټلو" دومره اووهلے شي چې د هغه غوښه به اورژيږي، بيا به هغه كس د ميزان [د تلے] خوا ته راويستے شي، فرښتې به د غر همره د هغه نيكئ راوړي، نو د هغه بال بچو نه به يو كس په را مخكښې كيدو اووائي: زما نيكئ لږې دي، نو هغه به د هغه د نيكو نه واخلي، دغه شان د هغه د كور افراد به د هغه ټولې نيكئ واخلي او هغه به خپل اهل و عيال ته په ډيره مايوسئ اوګوري او اووائي به: اوس زما په څټ باندې هغه ګناه او ظلمونه پاتي شو كوم چې ما ستاسو د پاره كړي وو. فرښتې به اووائي: دا هغه (بدنصيبه) كس دے د چا نيكئ چې د هغه د كور كسانو واخستې او دا د هغوئي په وجه دوزخ ته لاړو. (قرة العيون، ص401، نیکیوں کی جزائیں اور گناہوں کی سزائیں، ص93)

یاربّ بچالے تُو مجھے نارِ جحیم سے اولاد پر بھی بلکہ جہنّم حرام ہو

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

د نيك كار سره د حرامو اخستل خرڅول

د الله پاك آخري نبي مُحَمَّدِ عربي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائيلي دي: د قيامت په ورځ به څه خلق پيش كړے شي د كومو سره چې به د تِهامه د غر برابر نيكئ وي خو چې كله هغوئي راويستلے شي نو الله پاك به د هغوئي ټولې نيكئ باطلې كړي او بيا به هغوئي دوزخ ته غوزار كړے شي.

عرض اوكړے شو: يـارَسُـولَ اللّٰه صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! د دې څه وجه ده؟ ارشاد ئې اوفرمائيلو: هغه خلقو به لمُونځونه كولو، زكوٰة به ئې وركولو او حج به ئې كولو خو چې كله به د هغوئي مخې ته حرام راغلل نو هغه به ئې اخستلو اللّٰه پاك د هغوئي اعمال باطل كړه.

(كتاب الكبائر، ص136)

جو دُكانيں خيانت سے چمكائيں گے ! كيا اُنهيں زَر كے انبار كام آئيں گے ؟

قہرِ قہار سے كيا بچا پائيں گے ؟ جي نہيں، نارِ دوزخ ميں لے جائيں گے

خوفناك آواز

په يو بل حديثِ پاك كښې دي: چا چې د حرام يو څيز خوړلے وي د هغه په خيټه كښې به اور بل كړے شي او هغه چې كوم وخت د خپل قبر نه را پاڅي ټول مخلوق به د هغه د خوفناك آواز نه اوريږي ترڅو چې اللّٰه پاك به د مخلوق په مينځ كښې كومه فيصله فرمائي اوبه فرمائي.

(قرة العيون، ص392)

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! كه مور و پلار په قرآن و حديث باندې عمل كوونكي، د اللّٰه ويره لرونكي وي نو اولاد به هم د مور وپلار په فيض سره د تقوٰى و پرهيزګارئ په لاره روان وي. د امام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه مور و پلار ته د عبادت و پرهيزګارئ دُنياوي نفع كومه چې دې حضراتو ته نصيب شوه هغه د هغوئي د ځوئ "اِمامُ المُحَدِّثين" كيدو په صورت كښې نصيب شوه، كوم چې په ټوله دُنيا كښې خلق د "اِمام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه" په نوم سره ياد ساتي او د هغوئي د ليكونكي مشهور كتاب "صحيح بُخاري" د فيضان نه مالا مال كيږي.

بے ادب ماں باآدب اولاد جن سكتى نہيں معدنِ زر معدنِ فولاد بن سكتى نہيں

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د نيك والدينو بركتونه

حضرت عبدُ الله بِن عباس رَضِیَ اللہُ عَنۡہُما فرمائی: بيشكه الله پاك د انسان د نيكو كارئ په وجه د هغه اولاد او اولاد، در اولاد [يعني ځامن، نمسي او د نمسو د ځامنو] اصلاح فرمائي او د هغه د نسل او ګاونډيانو حفاظت كوي او هغه ټول د الله له طرفه په پرده او امان كښې اوسي. (تفسير درمنثور، ج5، ص422)

پیر ومرشد پر مرے ماں باپ ہو سدا رحمت اے نانائے حسین

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! د حديثِ پاك په مباركه دُنيا كښې چې كومه مرتبه او مقام امام بُخاري رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ ته حاصل شوي دے د هغې مثال ډير اوچت دے، هغوئي رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ ته په لكونو احاديثِ مباركه زباني ياد وو، په هغوئي رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ باندې د الله پاك او د خوږ نبـي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم خاص فضل و كرم وو. امام بُخاري رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ يو ځل خوب اوليدلو چې زه د خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د بدن مبارك نه مچان شړم، په خوب ليدلو ډير پريشانه شو چې د حُضُورِ اكرَم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په مبارك بدن باندې كله هم مچان نه دي ناست. علمائے كرامو د خوب دا تعبير بيان كړو: چې تاسو ته دِ مبارك شي، په احاديثو كښې چې چا [د خپل ځان نه څه الفاظ] ملاؤ كړي دي هغه به تاسو پاك و صاف كړئ.

(مقدمه فتح البارى، الفصل الاول، ج1، ص9)

د اُستاذ نظر كوم ځائ ته اورسولو (حكايت)

حضرت امام محمد بِن اسماعيل بُخاري رَحْمَةُاللهِعَلَيْه د امام اعظم ابوحنيفه رَحْمَةُاللهِعَلَيْه قابل ترين شاګرد اِمام محمد رَحْمَةُاللهِعَلَيْه په خدمت بابرکت کښې حاضر شو او په فقه کښې "کتاب الصلوٰة" ئې زده کول شروع کړه. اِمام محمد رَحْمَةُاللهِعَلَيْه چې کله د هغوئي طبيعت علمِ حديث طرف ته مائل اوليدلو نو هغوئي ته ئې اوفرمائيل: "تاسو لاړ شئ او علمِ حديث حاصل کړئ." چې کله اِمام بُخاري رَحْمَةُاللهِعَلَيْه د خپل اُستاذِ محترم رَحْمَةُ اللهِعَلَيْه مشوره قبوله کړه او علمِ حديث حاصلول ئې شروع کړه نو ليدونکو اوليدلو چې هغوئي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه د تېولو اَئِمَّه حديث نه مخکښې شو. (راهِ علم، ص36، تعليمُ المُتَعَلِّم، ص52)

د څلويښتو کالو پورې ئې وچه ډوډئ خوړله (حکايت)

اے عاشقانِ اِمام بُخاري! اِمام بُخاري رَحْمَةُاللهِعَلَيْه د علم د طلب په دوران کښې بعضې وخت وچ بوټي خوړلي دي او وخت ئې تير کړے دے، هغوئي به په ورځ کښې صرف دوه يا درے بادامه خوړل. يو ځل بيمار شو نو ډاکټرانو اووئيل چې د اوچې ډوډئ خوړلو په وجه د دوئي کولمې اوچې شوي دي، هغه وخت هغوئي رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه اوفرمائيل: د څلويښتو کالو نه زه اوچه ډوډئ خوړم او په دې موده کښې ما بالکل سالن [يعنې اينګولے] نه دي خوړلے. (تذكرةالمُحَدِّثين، ص183 بتغيرٍ)

باكمال قُوَّتِ حافظه (حکايت)

حضرت محمد بِن ابي حاتم فرمائي: ما د حاشد بن اسماعيل او يو بل بُزُرګ نه اوريدلي دي، هغوئي دواړه بيانوي چې اِمام بُخاري رَحْمَةُاللهِعَلَيْه په کم عمر کښې زمونږ سره علمِ حديث حاصلولو د پاره د بصرې د علمائے کرامو په خدمت کښې

حاضريدلو، د امام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه نه علاوه مونږ ټولو ملګرو به احاديث محفوظ کولو د پاره ليکل، شپاړس ورځو تيريدو نه پس يوه ورځ مونږه اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه اوړټلو چې تاسو احاديث محفوظ نه کولو په وجه د دومره ورځو محنت ضائع کړو. د دې په اوريدلو اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه مونږ ته ارشاد اوفرمائيل: ښه ده تاسو خپل ليکونکي صفحې راوړئ، مونږه خپلې خپلې صفحےراوړې، اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه احاديثِ مبارکه زباني لوستل شروع کړه، تردې چې هغوئي د پينځَلَّس زرو نه زيات احاديث زباني واورول، د دې په اوريدلو زمونږ ګمان شو چې مونږ ته دا روايات اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه ليکلي دي.

(ارشادالساری،ج1، ص59 مفهوماً)

اويا زره احاديث ورته ياد وو (حکايت)

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡهبه چې کوم کتاب يو ځل اوکتلو هغه به ورته زباني ياديدلو. د علم حاصلولو په شروع ورځو کښې هغوئي رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡهته اويا زره احاديث زباني ياد وو او وروسته دا شمير درې لکو (يعني 3 لاك) ته اورسيدلو، يو ځل حضرت سُليمان بِن مجاهد رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه د حضرت محمد بِن سلام رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه په خدمت کښې حاضر شو نو حضرت محمد بِن سلام رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡهحضرت سُليمان بِن مجاهد رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه ته اوفرمائيل: که تاسو لږ ساعت مخکښې راغلي وے نو ما به تاسو ته هغه ماشوم ښودلے وے کوم چې د اويازره احاديثو حافظ دے. دې هيرانوونکي خبره اوريدلو باندې د حضرت سُليمان بِن مجاهد رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه په زړه کښې د امام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه سره د ملاقات کولو شوق پيدا شو، د حضرت محمد بِن سلام رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡهد محفل فارغيدو نه پس حضرت سُليمان بِن مجاهد رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه د امام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه لټون شروع کړو، چې کله ئې (د امام بُخاري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡهسره) ملاقات اوشو نو حضرت سُليمان بِن مجاهد رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه اوفرمائيل: آيا د اويا زره احاديثو حافظ تاسو ئې؟ د دې په اوريدلو

امام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه اوفرمائيل: آو جي! زه هم هغه حافظ يم، بلکه ما ته د دې نه زيات احاديث ياد دي او د کومو صحابهٔ کرامو عليهِمُ الرِّضوان او تابعينو عليهِمُ الرَّحمه نه زه روايت کووم په هغوئي کښې د اکثرو تاريخ پيدائش، د اوسيدلو ځائ او تاريخ وفات هم پيژنم.

(ارشاد الساری، ج1، ص59)

د حافظے مضبوطيدلو يو راز

د اِمام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه نه تپوس اوکړے شو: آيا د حافظے مضبوطولو هم څه دوا شته دے؟ هغوئي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه اوفرمائيل: دوا خو را ته معلومه نه ده، البته ما ډيره توجه او استقامت سره مطالعه کول د قُوَّتِ حافظه د پاره ډير فائده مند موندلي دي.(فتح الباری، ج1، ص460)

د امام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه حديث داني

محمد بِن اسحٰق بِن خُزيمه رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه فرمائي: ما د آسمان لاندې د محمد بِن اسماعيل بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه نه زيات د حديث يو عالِم او حافظ نه دے ليدلے، تردې پورې وئيل کيږي چې کوم حديث "محمد بِن اسماعيل" نه پيژني هغه حديث نه دے.

بُخاري شريف ئې څنګه ليکلے دے؟

اِمام بُخاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه فرمائي: ما چې کله هم په خپل کتاب (**صحيح بُخاری**) کښې د حديث ليکلو اراده کړې ده نو د هغې نه مخکښې مې غُسل کړے دے او دوه رکعته لمُونځ مې ادا کړے دے. ما په دې کتاب کښې موجود احاديث د شپږ لکو احاديثو

نه منتخب کړي دي، ما په شپاړسو کالو کښې دا کتاب لیکلے دے او دا کتاب زما او د اللّٰه پاك په مینځ کښې حُجَّت (یعني دلیل دے) دے. (المُستطرف، ج1، ص40)

د بُخاري شریف مقبولیت

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! داسې خو امام بُخاري رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه ډېر کتابونه لیکلي دي، خو کوم مقبولیت او شُهرت "بُخاري شریف" ته حاصل دے بل کتاب ته نه دے حاصل شوے، اِمام ابوزید مَروَزِی رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: زه یو ځل په مکه مکرمه کښې د مقامِ اِبراهیم او حجرِ اسوَد په مینځ کښې اوده ووم چې په خوب کښې مې د اللّٰه پاك آخري نبي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم زیارت اوکړو، نبي کریم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد اوفرمائیلو: اے ابو زید! زما د کتاب درس ولے نه ورکوے؟ ما عرض اوکړو: یَا رسُولَ الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! زما ځان په تاسو قربان! ستاسو کتاب کوم یو دے؟ حُضُورِ اکرَم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد اوفرمائیلو: د محمد بِن اسماعیل (یعني د امام بُخاري رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه) کتاب "بُخاري شریف".

(بستانُ المُحدِّثین، ص274، 275 ملتقطاً)

د بُخاري شریف شان و عظمت

اے عاشقانِ رسول! د بُخاري شریف په باره کښې وئیل کیږي: "اَصَحُّ الْکُتُبِ بَعْدَ کِتَابِ اللهِ الصَّحِیْحُ الْبُخَارِی" یعني د قرآنِ کریم نه پس د ټولو نه دُرُست کتاب "صحیح بُخاري" دے. د دې کتاب پورا نوم دا دے: "اَلْجَامِعُ الْمُسْنَدُ الصَّحِیْحُ الْمُخْتَصَرُ مِنْ اُمُوْرِ رَسُوْلِ اللهِ وَسُنَنِهٖ وَ اَیَّامِه". حضرت علامه علي قاري رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: بُزُرګانو لیکلي دي: که یو مشکل کښې "صحیح بُخاري" اولوستې شي نو هغه مشکل به لرې شي او دا کتاب کومه کشتۍ کښې وي هغه به نه ډوبیږي، د قحط (یعني باران نه کیدو) په وخت کښې دا اولوستې شي نو باران کیږي. حضرت امام اَصِیلُ الدِّین رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: ما د خپل ځان او نورو خلقو د مشکلاتو او پریشانۍ د پاره د "صحیح بُخاري"

120 ځله ختم کړے دے نو ټول مرادونه او ضرورتونه مې پورا شوي دي، دا ټول برکتونه د سرورِ کائنات صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم دي. (مرقاة، ج1، ص54)

حضرت مفتـي احمد يار خان نعيمي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه فرمائي: په مصيبتونو كښې ختمِ بُخاري كيږي، د دي په بركت او د الله پاك په فضل سره مصيبتونه ختميږي. (مرآةالمناجيح، ج1، ص11 مفهوماً)

د اِمام بُخاري عاداتِ مُبارَكه

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! شپه ورځ يو كولو سره او خپل مقصد پورا كولو جذبے سره كاميابي او ترقي حاصليږي، په فضول كارونو كښې ورځ ضائع كول او شپې په غفلت كښې تيروونكي خلق هيڅ كله كاميابي نه شي حاصلولے، امام بُخاري رَحْمَةُاللهِعَلَيْه به د عيش و عشرت نه لرې اوسيدلو، د شبهاتو نه ځان بچ كيدل ورته د پلار نه په ميراث كښې ميلاؤ وو، د حقوقُ العبادو په حفاظت كولو كښې يو مثالي نمونه وه، د عشقِ رسول كيفيت ئې دا وو چې د خوږ نبـي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ويښته مبارك ئې ځان سره ساتلو. هغوئي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه به ډير كم خوراك كولو، د خپل نِيَّت ئې ښه حفاظت كولو.

د هغوئي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه د عبادت ذوق هم مثالي وو، ټوله شپه به ويخ پاتي كيدلو او عبادت به ئې كولو، ډير زيات نفلونه به ئې ادا كول، هره ورځ به د نيمي شپې پاڅيدلو او لس سيپارې تلاوت به ئې كولو، په رَمَضَانُ المُبَارَك كښې به ئې هره ورځ د يو قرآنِ پاك ختم كولو، په تراويح كښې قرآنِ پاك ختمول د هغوئي په معمولاتو كښې شامل وو. (سير اعلام النبلاء، ج10، ص303، تهذيب الاسماء واللغات، ج1، ص93، طبقاتُ الشافعيه الكبرٰى، ج2، ص224)

د امام بُخاري روزګار

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه زمیندار او سوداګر وو، هغوئي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه ته د پلار نه په میراث کښې ډیر مال پاتي شوے وو کوم ئي چې په مضارَبَت ورکړے وو. (مصابیح الجامع للدمامینی، ج5، ص49، فتح الباری، ج1، ص454)

یو ځل هغوئي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه اوفرمائیل: ما ته به هره میاشت 500 درهمه ګټه راتله او ما به هغه ټول د علم په طلب کښې خرچ کوله.

(سیر اعلام النبلاء، ج10، ص309)

د شهدو مچۍ 17 ځله اوچیچلو (حکایت)

اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه یوه ورځ لمُونځ ادا کولو، د شهدو مچۍ هغوئي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه 17 ځله اوچیچلو، د لمُونځ پورا کولو نه پس ئي اوفرمائیل: لږ اوګورئ دا څه څیز دے کوم چې په لمَانځه کښې ما ته تکلیف راکولو؟ شاګردانو چې اوکتل نو د هغوئي رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه ملا 17 ځائ پړسیدلي وه. امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د شهدو مچۍ 17 ځله چیچلو باوُجود لمُونځ نه ماتولو مُتَعَلِّق اووئیل: ما د یو آیت تلاوت کولو او زما دا خواهش وو چې زه دا آیت پورا کړم. (هدی الساری مقدمه فتح الباری، ص455 ملتقطاً)

اے عاشقانِ رسول! تاسو اولیدل! په لمَانځه کښې د خشوع انداز! الله پاك دِ د امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په برکت مونږ ته هم د عبادت او تلاوتِ قرآن توفیق رانصیب کړي.

بنادے مجھے نیک نیکوں کا صدقہ گناہوں سے ہر دم بچا یا اِلٰہی
عبادت میں گزرے مری زندگانی کرم ہو کرم یا خدا یا اِلٰہی

(وسائل بخشش مرمم، ص105)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

د جمات ادب

يو ځل اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په جمات کښې وو، يو کس د خپلې ګيرې نه ډکے ويستلو او په جمات کښې ئې غوزار کړو! هغوئې رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه پاخيدلو او هغه ډکے ئې په خپل لستوڼي کښې کيښودو چې کله د جمات نه بهر شو نو غوزار ئې کړو. (تاريخِ بَغداد، ج2، ص13)

کله ئې هم غِيبَت نه دے کړے

اِمام بُخاري فرمائي: زه اُمِّيد کووم چې د الله پاك په بارګاه کښې به په داسې حال کښې حاضريږم چې هغه به زما نه د غِيبَت حساب نه اخلي ځکه چې ما د چا غيبت نه دے کړے. (تاريخِ بَغداد، ج2، ص13)

نيت بدليدل ئې خوښ نه کړل (حکايت)

حضرت بَکر بِن منير رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه بيانوي: يو ځل يو کس اِمام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه ته سامان را اوليږلو، د ماښام په وخت کښې د هغوئې رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه خوا ته يو څو سوداګر راغلل او د پينځه زره (5000) درهمه نفع په بدله کښې ئې هغه سامان اخستل غوښتل نو هغوئې رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه اوفرمائيل: نن شپه صبر اوکړئ، په دويمه ورځ د سوداګرو دويمه ډله راغله، هغوئې د لس زره (10000) درهمو په نفع د اخستلو پيش کش اوکړو، امام بُخاري رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه اوفرمائيل: پرون چې کوم سوداګر راغلي وو، ما په هغوئې باندې د خرڅولو نيت کړے وو، بيا هغوئې رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه هغه سامان خرڅ کړو او اوئې فرمائيل: ما خپل نيت بدلول نه خوښولو.

(تاريخِ بَغداد، ج2، ص12 ملتقطاً)

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! د الله والؤ هم څه بنه شان دے، ديني مُعامَله وي يا دُنياوي، دا حضرات په يو حال كښې هم د الله پاك د ويرې نه نه بے ويرې كيږي بلكه په هر حال كښې د خپل نيت او زړه حفاظت كوي، كاش! چې د نن دور سوداګر هم د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه پيروي اوكړي او په رښتيا او امانت دارئ سره كاروبار اوكړي نو په زرق كښې به د خيروبركت سره سره ډير اجر و ثواب اوګټي.

د خرڅوونكي د پاره د ويرې خبره

اِمام محمد غزالي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: د قيامت په ورځ به سوداګر د هر هغه كس سره اودرولے شي چا چې په هغه څه څيز خرڅ كړے وي او د كومو خلقو سره چې د هغه اخستل خرڅول شوي وي د هغوئي د شمير برابر به د هغه نه حساب واخستې شي. (اِحياء العلوم، ج2، ص111)

عاشقِ مال اس میں سوچ آخر کیا عروج و کمال رکھا ہے؟
تجھ کو مل جائے گا جو قسمت میں تیری رزقِ حلال رکھا ہے

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د اُستاذانو او شاګردانو شمير

اعلٰی حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: اِمام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه چې وفات كيدلو نو لس اتيا زره (90000)شاګردان او مُحَدِّثين ئې پريښودي وو. (ملفوظاتِ اعلٰی حضرت، ص238)

شارِح بُخاري مفتـى شريف الحق امجدي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه ليكي: د اِمام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه د اُستاذانو شمير يو زر اتيا دے. (نُزهَةُ القاری، ج1، ص119)

د امام بُخاري نصيحت

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! اِمام بُخاري رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه به اکثر دا اشعار لوستلو:

اِغْتَنِمْ فِي الْفَرَاغِ فَضْلَ الرُّكُوْعِ　　فَعَسٰى اَنْ يَّكُوْنَ مَوْتُكَ بَغْتَةً
كَمْ صَحِيْحٍ رَأَيْتُ مِنْ غَيْرِ سَقَمٍ　　خَرَجَتْ نَفْسُهُ الصَّحِيْحَةُ فَلْتَةً

ترجمه: **(1)** د فراغت په وخت کښې رکوع او سجود (يعني نفل لمونځ) غنيمت اوګڼړه، نِژدې ده چې تا ته به مرګ ناڅاپه راشي. **(2)** ما ډير داسې صحت مند خلق ليدلي دي کوم چې څه ناجوړه نه وو او ناڅاپه د هغوئي روحونه اووتل.

(مُکاشفةُ القلوب، ص 271)

آخرت کی کرو جلد تیاریاں موت آکر رہے گی تمہیں بے گماں
موت کا دیکھو اعلان کرتا ہوا سوئے گورِ غریباں جنازہ چلا
کہتا ہے، جامِ ہستی کو جس نے پیا وہ بھی میری طرح قبر میں جائے گا
تم اے بوڑھو سُنو! نوجوانو سنو! اے ضعیفو سنو! پہلوانو سنو!
موت کو ہر گھڑی سر پہ جانو سنو جلد توبہ کرو میری مانو سنو!

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د خوږ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم په دربار کښې د امام بُخاري اِنتِظار

حضرت عبدُ الواحد طَوَاوِيسى رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه بيانوى چې ما په خوب کښې د خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم زيارت اوکړو، خوږ نبي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د صحابهٔ کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان سره په يو مقام ولاړ وو، ما د خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خدمت کښې سلام عرض کړو، خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د سلام جواب را عطا کړو. ما د اودريدلو سبب معلوم کړو نو هغوئي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد اوفرمائيلو: "زه د محمد

بِن اسماعیل بُخاري انتظار کووم.“ څه ورځې پس معلوم شو چې امام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ وفات شوے دے. په تحقیق کولو پته اولګیدله چې په کومه شپه د هغوئي رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ وفات شوے وو هم په هغه شپه ما د حُضُور صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم زیارت کړے وو. (سِیَرِ اعلام النبلاء، ج10، ص319)

اے عاشقانِ امام بُخاري! اِمام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ په یکم شوالُ المُکَرَّم 256 هجرئ (د اختر په شپه) د 62 کالو په عمر کښې وفات شوے دے. د یوے مودے پورې د هغوئي رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ د قبر مبارك نه د مشك و عنبر نه زیاته ښکلې خوشبوئي راتله. بار بار به په قبر مبارك خاوره اچولے کیدله خو خلقو به د تَبَرُّك په وجه خاوره ورله. (طبقاتُ الشافعیة الکبرٰی، ج2، ص232، 233 مفهوماً) د هغوئي رَحْمَۃُ اللّٰہِ عَلَیْہ مزار مبارك سمرقند (اُزبکِستان) ته نِزدې خرتنګ نامې علاقه کښې دے. (سِیَرِ اعلام النبلاء، ج10، ص319، 320)

د امام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ د مزار برکتونه

حضرت ابوفتح سمرقندي رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ فرمائي: په سمرقند کښې قحط راغلو (یعني د باران نه کیدو په وجه د غذا کمے شو). خلقو ډیر ځله ”د استسقٰی لمُونځ“ اوکړو، دُعاګانې اوغوښتلې خو باران اونشو، بیا یو نیك سړے د [سمرقند] ښار قاضي خوا ته لاړو او هغه ته ئې مشوره ورکړه چې تاسو د اِمام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ مزار شریف ته لاړ شئ او هلته د الله پاك نه د باران دُعا اوغواړئ کیدے شي چې الله پاك ستاسو دُعا قبوله کړي. د ښار قاضي دا مشوره قبوله کړه، د ښار خلق ئې ځان سره کړو او د امام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ مزار شریف ته حاضر شو، خلقو هلته ډیره په زارئ او ژړا د الله پاك نه په عاجزئ او انکسارئ دُعا اوغوښتله او د امام بُخاري رَحْمَۃُاللّٰہِ عَلَیْہ په وسیله ئې د دُعا سفارش اوکړو. هغه وخت په آسمان کښې وریځے راغلے او ووه ورځې مسلسل دومره زیات باران اوشو چې خلق په ”خرتنګ“ کښې حصار شو څکه چې د زیات

باران په وجه سمرقند ته رسيدل مشکل شوي وو. (د خرتنګ نه سمرقنده پورې د دريو ورځو فاصله ده.) (ارشاد الساری، ج1، ص67) **د الله پاك دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په برکت دِ زمونږه بے حسابه بخښنه اوشي.** اٰمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

اللّٰہُ غنی! شانِ ولی! راج دلوں پر دُنیا سے چلے جائیں حکومت نہیں جاتی

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

نيك او لـمونځ ګزاره جوړيدو د پاره

هر زيارت د ماښام د لـمانځه نه پس ستاسو په علاقے کښې کيدونکي د **دعوتِ اِسلامي** د سُنَّتو ډکه هفته واره اجتماع کښې د رِضائے اِلٰهي د پاره ښو ښو نِيَّتونو سره توله شپه تيروئ ❁ د سُنَّتو د تربِيَّت د پاره **مَدَني قافِلو** کښې عاشِقانِ رسُول سره هره مياشت د درې ورځو سفر او ❁ هره ورځ د "**فِكرِ مَدينه**" په ذريعه د **مَدَني اِنعاماتو** رِساله ډکوئ او د هرې مَدَني مياشتې په ىيکم تاريخ ئې د خپل علاقے ذِمَّه دار ته د جمع کولو معمول جوړ کړئ.

زما مَدَني مقصد: "ما ته د خپل ځان او د ټولې دُنيا د خلقو د اِصلاح کوشش کول دي" اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ. د خپلې اِصلاح د پاره په "**مَدَني انعاماتو**" عمل او د ټولې دُنيا د خلقو د اصلاح د کوشش کولو د پار "**مَدَني قافِلو**" کښې سفر کول دي. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

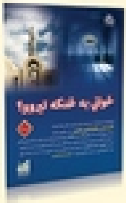

فيضانِ مدينه محلّه سوداګران زړه سبزي منډئ، بابُ الـمدينه (کراچۍ)

UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 7213

Web: www.maktabatulmadinah.com | E-mail: feedback@maktabatulmadinah.com